

tranquillitatem & edictarum sereno assuefacti ad omne ut modicum obduere solli-
tudinis nubilum commouentur. Atque utinam ipsum depulso huius ut modice
inquietudinis parentur cuius munere hanc ignorata alius temporibus iugitate
pacis habuerunt. Et quo spondisse me memini cum ueluti articulis quibus
tam dicendi ordinem diffinire dicturum me esse ab orbe condito usque ad urbem condi-
tam huius uolumini quod ab orbe condito explicuimus hic sit finis ut ^{ab}urbem condita
sequens libellus incipiat qui cetera illorum temporum mala excretionibus quippe
ad nequitiam & cruditionibus hominibus continebit. A b orbe condito usque ad ur-
bem conditam anni .iiii. ecce .lxxx. iiii. A b urbe condita usque ad natiuitatem
christi anni .dccc. xv. colliguntur enim ab origine mundi in aduentum domini ihu christi
anni .v. c. xc. viii.

EXPLICIT LIBER PRIMUS

INCIPIT LIBER SECUNDUS

IMINEM IAM ESSE HOMINEM ARBITROR QUEM LA-
tere possit quia in hoc mundo hominem deus fecit. Unde & iam
peccante homine mundus arguitur. ac propter nostram intemperantiam
comprimenda terra hec in qua uiuimus defectu ceterorum anima-
lium & sterilitate suorum fructuum castigat. Itaque si creatura di-
merito & dispensatio dei sumus. quis enim magis quam ille qui fecit. Quis ordina-
tius regit quam is qui fecit & diligit. Quis uero & sapientius & fortius ordinare
& regere facta potest quam is qui & facienda prouidit & prouisa perficit. Quapropter
omnem potestatem ad deum omnemque ordinationem & qui non legerunt sentiunt &
qui legunt cognoscunt. Quod si potestates ad deum sunt quanto magis regna a quibus
relique potestates pinguuntur. Si autem regna diuersa quanto equius regnum
aliquod maximum cui relique regnum potestas uniuersa subicitur. Quale il-
lud a principio babilonium & deinde macedonicum fuit post & iam africanum
ac infine romanum quod usque ad nunc manet. Eademque ineffabili ordinati-
one per quattuor mundi cardines quattuor regnum principatus distine-
tis gradibus eminentes ut babilonicum regnum ab oriente. a meridie carta-
ginense. a septentrione macedonicum ab occidente romanum. Quorum
inter primum & nouissimum id est inter babilonium & romanum quasi inter patrem
senem & filium paruulum africanum & macedonicum breuia & media quasi
tutor curatorque uenerunt potestate temporis non iure hereditatis
admissi quod utrum ita sit aptissime expedire curabo.

Ex primus apud assyrios qui eminere ceteris potuit ninus fuit. Occi-
so nino samyras uxor eius totius assie regina babiloniam urbem instau-
rauit caputque regni assyrii ut esset instituit regnum assyriorum diu in

diligite.

De nino rege
assyrie

certamen fuit. tanta clade romana. maxime. cum ita intentus pugnan-
tum ardor exstiterit. ut grauissimū terre motū qui tū forte tā uehemens
factus est. ut urbes diruisset. montes transulisset. cecidisset rupes. & flumina retror-
sum coegisset referatur. pugnares omnino n̄ senserunt. **F**actam adtransu-
menum rumam. sequitur pugna canēnsis. quā uis fabi maximi dictatoris
tempus mediū fuerit. qui imperiū hannibalis euertendo tardauit. **A**nno
ab urbe condita. d. xl. lucius emilius paulus. & publius terrentius uarro cōsules.
contra hannibalem missi. impatentia uarronis cōsulis infelicissime apud cannas
vicū apulie. omnes pene romani spei uires perdidērunt. Nam in ea pugna xl. milia roma-
norum interfecta sunt. quāquam & decem milia hannibalis magna pars cesa est. Nul-
lo tamen punice bello. romani adeo ad extrema internitionis adducti sunt. Perit
enim bello cōsul emilius paulus. cōsulares & p̄torni uiri. xx. interfecti sunt. Senato-
res uel capta sunt. l. uel occisi sunt. xxx. nobiles uiri. ccc. pedestriū militū. xl. equitū
mī. d. uarro cōsul cū. l. equitib; uenensius fugit. Nec dubiū ē. ultimū diē romani
status futurū fuisse. si hannibal mox post uictoriā ad puadendā urbē contendisset.
Hannibal interstītiū uictorie suae tresmodos anulorū aureorū cartagine misit.
quos ex manib; interfectorū equitū romanorū. senatorūq; detraxerat. **U**sq; adeo
autem ultima desperatio rei publice apud residuos romanos fuit. ut senatores de
relinquenda italia. sedib; q; querendis consiliū in eundē putarunt. Quod tunc fau-
tore caelio metello confirmatū fuisse. nisi cornelius scipio tribunus tunc militū.
iūdem qui post affricanus districto gladio deterruisset. ac poenū p̄ patria defen-
sione in sua uerba uocare coegisset. **R**omani ad spem uitae quasi ab inferis respirare
ausi. dictatorem decem uirū erant. Qui dilectu habito ab annis decē & septē. in ma-
ture inordinatq; militie. vii. legiones unde eūq; contraxit. Tunc deū seruos specta-
ti roboris ac uoluntatis. l. oblatos. l. si ita opus fuit. publico p̄cio empti sub titulo li-
bertatis. ad sacramentū militie adiegit. Arma quē decrant tēplis detraxerūt. egenti
aerario priuata opes fuisse sunt. ita equester ordo. ita plebs trepula. obliuiscitū
in commune consuluit. Iunius q; dictator antiquū romanū miserie factū recolens.
prosupplemento exercitus edito uelut asilo pate facto. homines quicūq; scelerib;
ac debitis obnoxii essent. impunitate p̄missa militie mancipauit. Quorū numerū
ad sex milia uirorū fuit. **C**ampama v̄ l. potius omnis italia. ad hannibalem desperata
penitus romani status reparatione defecit. Post hoc lucius postumius pretor aduer-
sum gallos pugnare missus. cū exercitu cesus ē. Deinde semprio graeco. quinto
fabio maximo cōsulib; claudius ex pretore p̄cōsul designat. hannibalis exercitū
p̄clio fudit. Primūq; post tantas rei publice crūas. sp̄e fecit. hannibalem posse superari.
Scipiones autē in hispania hastrubalem poenorū imperatorū ad italia exercitū com-

tria modis
anulorū.

De asilo. ubi
speciatim diis
sacrificat.